

Elektronik Ortamda Özet Beyan Verilmesi Uygulamasına İlişkin Rehber

1- “ Giriş Özet Beyanı” Nedir?

Giriş özet beyan, Türkiye Gümrük Bölgesine giren eşyanın emniyet ve güvenlik yönlerinden risk analizine tabi tutulması amacıyla, eşya giriş gümrük idaresine varmadan önce elektronik yolla verilen ve taşıt aracı ile eşyaya ilişkin genel bilgilerin yer aldığı beyandır.

Türkiye Gümrük Bölgesinin kara suları veya hava sahasından gümrük bölgesi içinde durmaksızın geçen taşıt araçları ile taşınan eşya dışında, Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya için özet beyan verilmesi gerekmektedir.

Özet beyanın, Gümrük Yönetmeliğinin 10 no.lu ekinde belirtilen bilgileri içermesi ve bu ekin doldurulmasına ilişkin açıklama notlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Özet beyan doldurulurken eşyanın tarife pozisyonunun (4 haneli, örneğin 3902) yazılması zorunludur. Eşyanın tarife pozisyonunun yazılması halinde eşya tanımının yazılmasına gerek yoktur. Eşya tanımının yazılması durumunda ise 10 no.lu ekteki “Uygun Görülen Tanımlar” listesindeki tanımlara uygun olması gerekmektedir.

Gümrük Yönetmeliğinin 10 no.lu ekinin doldurulmasına ilişkin açıklama notlarında taşıma şekillerine göre giriş ve çıkış özet beyanlarda hangi verilerin istenilmediği, diğer bir deyişle hangi kutuların doldurulmasına gerek olmadığı belirtilmiştir.

2- Özet beyana eklenmesi gereken belge var mıdır?

Özet beyana orijinal manifesto veya konşimentonun eklenmesi gerekmektedir. Ancak uluslararası sularda avlanan balıklar için düzenlenen özet beyanlarda böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Manifesto ve konşimentonun, bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla hazırlanarak geniş veya yerel alan ağıyla da gümrük idaresine gönderilmesi mümkün bulunmaktadır.

Manifesto veya konşimento bilgilerinin özet beyan olarak bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla gümrük idaresine gönderilmesi durumunda, özet beyana orijinal manifesto veya konşimentonun eklenmesi zorunlu değildir.

Buna göre, manifesto veya konşimento bilgileri gümrük idaresine özet beyan olarak gönderildiğinde özet beyana başkaca bir ekleme yapılmasına gerek bulunmayacaktır.

3- Kimler özet beyan verebilir?

Özet beyan, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren veya eşyanın gümrük bölgesine taşıma sorumluluğunu üstlenen kişi (bu sayılan kişiler taşıyıcı tanımına girmektedir) tarafından verilebilir. Bu kişilerin yükümlülükleri saklı kalmak kaydıyla özet beyan bu kişiler adına hareket eden kişi, eşyayı yetkili gümrük idaresine sunabilen veya eşyanın sunulmasını sağlayan kişi ya da bu sayılan kişilerin temsilcisi tarafından verilebilir.

Bu çerçevede, taşıma şekline göre farklılık arz etmeksizin, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren taşıma aracının kullanıcısı/işleticisi tarafından özet beyan verilebileceği gibi, taşıyıcı dışında taşıyıcının temsilcisi tarafından da verilebilir.

Bunun yanında, özet beyan, taşıyıcı (eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren veya eşyanın gümrük bölgesine taşıma sorumluluğunu üstlenen kişi) dışında üçüncü kişilerce de verilebilir. Bu durumda, özet beyan taşıyıcı adına değil, onun yerine veriliyor demektir.

4- Kombine taşımacılıkta giriş özet beyanı kim verir?

Eşyanın yüklendiği aracın, aktif taşıma aracı olarak bağımsız şekilde hareket edecek nitelikte olduğu ve bu aracın başka bir araçla Türkiye Gümrük Bölgesine taşındığı kombine taşımacılıkta, özet beyanı verme yükümlülüğü taşıyan taşıma aracının işleticisine aittir.

Bu durumda, eşya ile yüklü bir kara taşıtının gemi ile Türkiye Gümrük Bölgesine taşındığı kombine taşımacılıkta (Ro-Ro taşımacılığı) özet beyanı, eşyanın yüklü olduğu kara taşıtının işleticisinin vermesi gerekmektedir.

Aktif taşıma aracı, kendi kendine hareket edebilen araçtır. “Kendi kendine” ifadesi, “taşıma aracı” için özellikle kullanılmıştır. Bu araç, Türkiye Gümrük Bölgesine ulaşıp gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra yoluna kendi başına devam edebildiği için bir aktif taşıma aracıdır ve bu nedenle yüklü olduğu eşya için özet beyan verme yükümlülüğü bu aracın işleticisine aittir.

5- Taşıma aracının paylaşılması (Gemi Taşımacılığının Paylaşılması Anlaşmaları) durumunda özet beyanı kim verir?

Deniz veya hava taşımacılığında, taşıma aracının paylaşımı veya taşıma işleminin sözleşme (slot agreement gibi) kapsamında yapılması durumunda, özet beyan verme yükümlülüğü, taşıma işlemini taahhüt ederek eşyanın araçta taşınması için taşıma belgesi düzenleyene aittir.

Diğer bir deyişle, söz konusu anlaşmayı yapan deniz taşımacılarının her biri tarafından gemide taşındıkları eşya için deniz konşimentosu düzenlenebilir ve her biri birer deniz taşıyıcısı haline gelir.

Bu durumda, özet beyan verme yükümlülüğü, gemi taşımacılığını paylaşan ve taşındıkları eşya için konşimento düzenleyebilen her bir taşıyıcıda bulunmaktadır.

Havayolu ile yapılan taşımalarda da yukarıda belirtilen durum geçerlidir.

6- Özet beyan hangi gümrük idaresine ve nasıl verilir?

Özet beyanın, giriş gümrük idaresine, veri işleme tekniği yoluyla verilmesi gerekmektedir. Giriş gümrük idaresi, eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine getirildiği ve risk analizine dayalı giriş kontrolüne tabi tutularak sevk işlemlerinin yapıldığı gümrük idaresidir.

Ancak, deniz veya hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde birden fazla liman veya havalimanına uğraması halinde, özet beyan, eşyanın boşaltılacağı liman veya hava limanındaki gümrük idaresine verilir.

Bu durumda, bir geminin seferi sırasında önce İzmir limanına, daha sonra Mersin limanına uğrayacak ve buralarda eşya boşaltacak olması durumunda, İzmir limanında boşaltılacak eşya için İzmir'deki gümrük idaresine, Mersin limanında boşaltılacak eşya için Mersin'deki gümrük idaresine özet beyan verilecektir.

Hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesinde birden fazla havalimanına uğraması halinde de yukarıda belirtilen durum geçerlidir.

7- Özet giriş gümrük idaresinden başka bir gümrük idaresine verilebilir mi?

Özet beyan, eşyanın fiziki olarak giriş yapacağı giriş gümrük idaresinden başka bir gümrük idaresine de verilebilir. Bunun için, özet beyanın verildiği gümrük idaresi ile eşyanın fiziki olarak giriş yaptığı gümrük idaresi arasında elektronik veri iletişimin mümkün olması ve risk analizi tedbirlerinin bundan etkilenmemesi gerekir.

Özet beyanı veren beyan sahibi, özet beyan verilme süreleri ile ilgili yükümlülüğünü süresi içerisinde özet beyanı vermek suretiyle sağlamış olmaktadır. Bu nedenle, özet beyan bilgilerinin özet beyanı alan gümrük idaresi tarafından eşyanın fiziki olarak giriş yaptığı gümrük idaresine gönderilmesindeki gecikmelerden sorumlu değildir.

8- Özet beyan verme süreleri nelerdir?

Özet beyan verme süreleri, taşıma şekline göre belirlenmiş olup aşağıda yer almaktadır:

(1) Deniz taşımacılığında,

a) Konteyner ile taşınan eşya için, uzak limanlarda (Karadeniz ya da Akdeniz üzerindeki limanlar haricindeki limanlar) , hareket limanında eşyanın gemiye yüklenmesinden en az yirmi dört saat önce,

b) Dökme ve ambalaj halindeki eşya için, uzak limanlarda, Türkiye Gümrük Bölgesindeki ilk varış limanına gelmeden en az dört saat önce,

(c) Karadeniz ya da Akdeniz üzerindeki yabancı ülke limanları ile Türkiye Gümrük Bölgesindeki limanlar arasında taşınan eşya için ilk varış limanına gelmeden en az iki saat önce,

(2) Hava taşımacılığında,

a) Kısa mesafeli (4 saatten kısa mesafeler) uçuşlarda en geç uçağın havalandığı ana kadar,

b) Uzun mesafeli (4 saatten uzun mesafeler) uçuşlarda, Türkiye Gümrük Bölgesinde ilk havalimanına inilmesinden en az dört saat önce,

(3) Demiryolu taşımacılığında, giriş gümrük idaresine varılmasından en az iki saat önce,

(4) Karayolu taşımacılığında, giriş gümrük idaresine varılmasından en az bir saat önce, bunun mümkün olmaması halinde aracın giriş gümrük idaresine varışından itibaren bir saat içinde.

Deniz veya hava taşıtlarının, Türkiye Gümrük Bölgesinde birden fazla liman veya havalimanına uğraması halinde, örneğin yakın limandan gelen geminin ilk önce Mersin'e sonra İzmir'e ve sonra da Derinceye uğrayacak olması halinde, Mersin'e gelmeden iki saat önce hem Mersin, hem İzmir ve hem de Derinceye boşaltılacak eşya için özet beyanların verilmesi gerekmektedir.

Kombine taşımacılıkta, gemide taşındıktan sonra limana inen ve “aktif taşıma aracı” haline gelen kara taşıtındaki eşya için de özet beyan verme süresi, gemi taşımacılığı için belirlenen süredir. Örneğin, yakın limandan gelen bir gemideki eşya yüklü TIR aracı için özet beyanın ilk varış limanına gelmeden en az iki saat önce verilmesi gerekmektedir.

Özet beyanın taşıyıcı değil, üçüncü bir kişi tarafından verilmesi halinde, taşıyıcı özet beyan verme sürelerine uyulması konusunda üçüncü kişiden taahhüt almalıdır, çünkü taşıyıcı özet beyanların zamanında verilmesini sağlamak durumundadır.

9- Özet beyan zamanında verilmezse ne olur?

Süresi içinde özet beyan verilmemesi durumunda, Gümrük Kanununun 241 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (d) bendinde belirtilen miktarda para cezası alınır.

10- Özet beyanın aranmadığı durumlar hangileridir?

Aşağıda belirtilen eşya için özet beyan aranmaz:

- a) Elektrik enerjisi,
- b) Boru hattı ile gelen eşya,
- c) Elektronik medya içerenler dahil, mektup, posta kartı ve basılı yayınlar,
- ç) Uluslararası Posta Sözleşmesi kapsamında taşınan eşya,
- d) Paletler, konteynerler ve bir taşıma sözleşmesi çerçevesinde denizyolu, havayolu, demiryolu ve karayolu vasıtasıyla taşınan eşya hariç, 175, 176 ve 177 nci maddeler uyarınca başka bir yolla gümrük beyanı yapılan eşya,
- e) Yolcu eşyası,
- f) Paletler, konteynerler ve bir taşıma sözleşmesi çerçevesinde denizyolu, havayolu, demiryolu ve karayolu vasıtasıyla taşınan eşya hariç, 169, 170 ve 171 inci maddeler uyarınca sözlü beyanı uygun bulunan eşya,
- g) ATA Karnesi ve Gümrüklerden Geçiş Karnesi (CPD) kapsamı eşya,
- ğ) TIR karnesi kapsamı eşya,
- h) Bakanlığın kaçakçılıkla mücadele görevi ve Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, kuvvet komutanlıkları, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğünün münhasıran asli görevleri ile ilgili olarak ve hizmet ifasında kullanılmak üzere kendilerine ait taşıtla veya yalnızca kendi yetkililerinin kullanımına mahsus taşıtlarla Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen ve Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkarılan silahlar ve askeri malzeme,
 - 1) 19 Haziran 1951’de Londra’da imzalanan Kuvvetlerin Statüsü Hakkında Kuzey Atlantik Anlaşmasına Taraf Devletler Arasındaki Sözleşme ile öngörülen Form 302 kapsamı eşya,
 - i) 18 Nisan 1961’de diplomatik ilişkiler hakkında imzalanan Viyana Sözleşmesi, 24 Nisan 1963’de imzalanan konsolosluk ilişkileri hakkında Viyana Sözleşmesi veya diğer konsolosluk sözleşmeleri veya 16 Aralık 1969’da imzalanan özel görevler hakkında New York Sözleşmesine göre muafiyet tanınan eşya,
 - j) Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilerce işletilen üretim veya sondaj platformları için Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen ve Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkarılan aşağıdaki eşya,
 - 1) Yapım, onarım, bakım veya değiştirme amacıyla bu tür platformların bünyesine dahil edilen eşya,
 - 2) Bu platformları teçhiz etmek veya donatmak üzere kullanılan eşya,

- 3) Bu platformlarda kullanılan veya tüketilen malzeme ve,
- 4) Bu platformların zararsız atık maddeleri

11- Özet beyan yerine başka bir beyan verilebilir mi?

Özet beyan verilmesine ilişkin olarak belirlenen sürelerde, transit rejimi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesine getirilen eşya için verilen bilgiler, özet beyan için gerekli bütün unsurları içermesi ve elektronik ortamda giriş gümrük idaresine sunulması veya bu bilgilerin bilgisayar ağları kullanılarak değişiminin gerçekleşmesi halinde, özet beyan olarak kullanılabilir. Bu durumda ayrıca özet beyan aranmaz.

Buna göre, kara sınır kapılarında özet beyan verilme süreleri içerisinde transit beyannamesi verilmesi halinde ayrıca özet beyan aranmayacaktır.

12- Özet beyanın verilip verilmediğinden kim sorumludur?

Türkiye Gümrük Bölgesine getirilecek eşya için verilmesi gereken özet beyanın, öngörülen süre ve koşullara uygun olarak verilmesinden, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine taşıyan aracın kullanıcısı/işleticisi (carrier-taşıyıcı) sorumludur. Diğer bir deyişle, taşıyıcı firma; TIR, gemi, uçak gibi taşıma aracında taşıdığı eşya için özet beyan verilmesini sağlamak zorundadır.

Taşıyıcı yerine başka kişiler özet beyan verebilse de taşıttaki tüm eşya için özet beyan verilmesini ve özet beyanın öngörülen süreler içerisinde sunulmasını sağlamak taşıyıcının sorumluluğundadır. Özet beyanın üçüncü bir kişi tarafından verilmesi, taşıyıcının bu sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

13- Özet beyanı veren üçüncü kişilerin yükümlülükleri nelerdir?

Üçüncü kişiler ancak ve ancak taşıyıcının bilgisi ve onayı dahilinde özet beyan verebilir. Taşıyıcı, eşya yüklenmeden önce üçüncü kişiden özet beyanların zamanında verileceği, gerekli şartları taşıyacağı ve bu durumdan kendisinin haberdar edileceği yönünde yazılı bir sözleşme ile taahhüt almalıdır.

Üçüncü kişinin hangi koşul ve şartlarda (örneğin hangi sevkiyatlar için ve ne kadar süre ile) taşıyıcı yerine özet beyan vereceğine ilişkin olarak taşıyıcı ve üçüncü kişi arasında sözleşme olmalıdır. Özet beyanın ne şekilde doldurulacağı ve taşıma şekline göre belirlenen süreler içinde verilmesi de taşıyıcı ile üçüncü kişi arasındaki sözleşmeye dayandırılabilir.

Aksini kanıtlayan bir durum olmadığı sürece gümrük idaresi, üçüncü kişinin, taşıyıcının bilgisi ve onayı doğrultusunda özet beyan verdiğini kabul eder.

Taşıyıcının vergi numarası ve taşıyıcının düzenlediği ana taşıma senedi (ana konşimento) numarası üçüncü kişilerce verilen özet beyanda mutlaka belirtilecektir.

Özet beyan vermeden önce üçüncü kişi taşıyıcıdan aşağıdaki bilgileri de edinmelidir:

- Sınırdaki taşıma şekli,
- Türkiye Gümrük Bölgesine ilk girişin ne zaman olacağına dair tarih ve saat,
- Varış yeri/kodu,

- Özet beyanın üzerinde ilk giriş/varış olarak beyan edilen ülke kodu,
- Denizyolu taşımacılığında IMO gemi numarası, havayolu taşımacılığında sefer numarası, demiryolu taşımacılığında vagon numarası, karayolu taşımacılığında plaka numarası;
- Türkiye Gümrük Bölgesinde gidilecek diğer liman ya da hava limanları.

Taşıyıcı yerine üçüncü kişiler tarafından verilen özet beyanların verilir verilmediğinden taşıyıcı sorumlu iken, özet beyanı veren üçüncü kişi, özet beyan ve eki belgelerin içeriğinden, gerçekliğinden ve özet beyanın gerçekten o eşyaya ilişkin olup olmadığından sorumludur.

Kendi yerine özet beyan verilmesini kabul eden taşıyıcı, aynı sevkiyat için ayrıca özet beyan doldurmamalıdır. Aynı şekilde, üçüncü kişi de taşıyıcının bilgisi ve aralarında bir sözleşme olmadan özet beyan doldurmamalıdır.

14- Gümrük idaresinin bilgisayar sisteminin çalışmaması halinde nasıl işlem yapılır?

Gümrük idaresinin bilgisayar sisteminin çalışmaması halinde özet beyan yazılı olarak verilir. Yazılı olarak verilen özet beyan bilgilerinin bilgisayar sisteminin çalışmasını müteakiben en geç takip eden iş günü içerisinde sisteme girilmesi gerekmektedir.

Özet beyanın yazılı olarak verildiği durumlarda, Gümrük Yönetmeliğinin 10/A nolu ekinde yer alan Emniyet ve Güvenlik Belgesi formu kullanılır. Özet beyan kapsamı gönderinin birden fazla kalemden oluşması halinde, Emniyet ve Güvenlik Belgesi formuna 10/B nolu ek yer alan kalem listesi eklenir.

Özet beyanın yazılı olarak verilmesi durumunda, gerekli görülmesi halinde, yükleme listeleri ve diğer belgeler de ibraz edilir.

15- Özet Beyan Nasıl Değiştirilir?

Özet beyan üzerinde değişiklik talebi, sadece özet beyanı veren kişi veya onun temsilcisi tarafından özet beyanın gönderildiği gümrük idaresine yapılabilir.

Özet beyanın verilmesinden sonra bir veya daha fazla bilginin değiştirilmesine gümrük idarelerince izin verilir. Ancak özet beyanı veren kişiye eşyanın muayene edileceğinin bildirilmesinden, söz konusu bilgilerin yanlış olduğunun tespit edilmesinden, eşyanın boşaltılmasına izin verilmesinden sonra özet beyanda değişiklik yapılmasına izin verilmez.

Eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesine taşınması işlemini başlatan ya da bu amaçla bir fiziki taşıyıcı, forwarder veya bir aracı ile anlaşılan kişinin, özet beyan doldurulması için gereken doğru ve gerçek bilgiyi özet beyanı verecek olan kişiye vermiş olması gerekir.

Dolayısıyla, özet beyan veren beyan sahibi, özet beyan bilgilerinin kendisine yanlış verildiğinden ya da bilgilerin değiştiğinden haberdar olduğu anda, özet beyan değiştirilmesine ve değiştirme talebinin verilmesine ilişkin hükümleri işler.

Özet beyan değişikliği halinde, özet beyan verilmesine ilişkin süreler tekrar işlemez. Süre sınırları sadece ilk verilen özet beyan için geçerlidir. Örneğin; yakın limandan gelen bir

gemideki eşya için verilen özet beyanda değişiklik yapılması iki saatlik özet beyan verme süresini yeniden başlatmaz.

Ayrıca, konteynerle yapılan uzak denizyolu taşımacılığında, özet beyanda değişiklik geminin seferine çıkmasından sonra yapılmışsa, değişiklik sonrasında yapılan risk analizi sonucuna göre “DO NOT LOAD-YÜKLEMİYİNİZ” mesajının gönderilmesi artık mümkün olmayacaktır.

16- Üçüncü Kişi Tarafından Verilen Özet Beyanda Bir Değişiklik Olduğu Zaman Taşıyıcı Bundan Haberdar Edilir mi?

Otomatik olarak haberdar edilmez. Taşıyıcı üçüncü kişinin doldurduğu özet beyanın doğruluğundan ve bütünlüğünden sorumlu olmadığı için, üçüncü kişinin yaptığı değişikliklerden haberdar edilmesine gerek yoktur.

Ancak, taşıyıcı özet beyan değişikliğine ilişkin bildirimler almak isterse, yapılan değişiklik, taşıyıcının gümrük idaresine değişikliklerin kendisine de bildirilmesi için başvuruda bulunması ve gümrük idaresinin elektronik sistemine bağlı olması halinde, taşıyıcıya da bildirilir. Bunun sağlanabilmesi için, gümrük idaresi ile taşıyıcı arasında elektronik arayüz bağlantısının bulunması gerekmektedir.

17- Sapma Bildirimi Nasıl Yapılır?

Taşıma aracının, özet beyanda giriş gümrük idaresi olarak beyan edilenden başka bir gümrük idaresine geleceği durumda, taşıma aracının kullanıcısı ya da temsilcisi tarafından, özet beyanda giriş gümrük idaresi olarak belirtilen gümrük idaresine sapma bildiriminde bulunulması gerekmektedir.

Bu bildirim, Gümrük Yönetmeliğinin 10/C no.lu ekinde yer alan form kullanılarak yapılır.

Özet beyanda giriş gümrük idaresi olarak belirtilen gümrük idaresi, sapma bildiriminde belirtilen taşıma aracının geleceği diğer gümrük idaresini güzergah değişikliği hakkında bilgilendirir ve yapmış olduğu risk analizi sonucunu bu gümrük idaresine gönderir.

Sapma bildirimini sunmak için bir süre sınırı öngörülmemekle birlikte, bildirim, sapma kararı alınır alınmaz ve araç yeni giriş gümrüğüne gelmeden önce yapılması gerekir.

18- İlk giriş limanı ve daha sonraki giriş limanının tarifi nedir?

İlk giriş limanı, geminin Türkiye Gümrük Bölgesinde uğrayacağı ilk limandır. Daha sonraki liman/lar ise geminin ilk varış limanından ayrıldıktan sonra güzergahı boyunca, Türkiye Gümrük Bölgesi dışında bir başka limana sapsaksızın uğrayacağı daha sonraki limanlardır.

Sonraki liman/lar, geminin Türkiye Gümrük Bölgesi dışındaki herhangi bir limana uğramaksızın güzergahına göre giriş limanından sonra uğrayacağı yine Türkiye Gümrük Bölgesi içindeki diğer liman/lardır.

Geminin Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir limana geldikten sonra Türkiye dışındaki yabancı bir limana uğradığı durumda, gemi Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmiş olmaktadır. Bu durumda, geminin Türk limanları arasındaki seferinde Türkiye dışındaki bir limana uğraması

halinde, geminin yeniden Türkiye’de uğrayacağı liman artık “sonraki liman” değil, “giriş limanı” olmaktadır. Süre sınırları içinde bu limandaki gümrük idaresine yeni bir özet beyan verilmesi gerekmektedir.

19- Varış Bildirimi Nedir?

Denizyolu ve havayolu taşımacılığında, Türkiye Gümrük Bölgesine girilirken kullanılan taşıma aracının işleticisi veya temsilcisi tarafından eşyanın boşaltılacağı gümrük idaresine ulaşıldığında yapılan ve boşaltılacak eşya için düzenlenen özet beyanların tespiti için gereken bilgileri içeren bildirimdir. Taşıma aracının gümrük idaresine varışıyla birlikte zaman kaybedilmeden taşıyıcı tarafından elektronik yolla gümrük idaresine “varış bildirimi”nin gönderilmesi gerekmektedir.

Varış bildirimi, eşyayı ve getirildiği taşıma aracını giriş gümrük idaresine tanıtmak amacıyla verilir ve bu nedenle bir önce sunulan giriş özet beyanının tanımlanması için gerekli olan bilgileri içermek zorundadır. Bu bilgiler, eşyaya ve taşımaya ilişkin genel bilgilerdir. Varış bildirimi, özet beyanın aksine sadece taşıyıcı tarafından verilir.

Deniz ve hava yolu taşımacılığında varış bildirimi sunulması zorunlu iken karayolunda ve demiryolunda bu yükümlülük eşyanın sunulmasıyla yerine getirilir.

Türkiye Gümrük Bölgesine giren taşıma aracındaki eşya için bu aracın taşıyıcısı dışındaki kişiler tarafından da özet beyan/lar verilmiş ise, aracın taşıyıcısına, varış bildirimi yapabilmesi için gereken bilgilerin, özet beyanı/ları sunan kişiler tarafından ibraz edilmiş olması gerekmektedir.

20- Çıkış özet beyan nedir?

Gümrük Yönetmeliğinde belirlenen özet beyan aranmayacak haller ve gümrük beyannamesi aranan haller dışında, Türkiye Gümrük Bölgesini terk edecek eşya için çıkış gümrük idaresine (ihracat gümrük idaresi değil) Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmeden önce yapılan taşıt aracı ve eşyaya ilişkin genel bilgilerin yer aldığı beyandır.

Bu rehberin 10 no.lu sorusunun cevabında açıklanan hallerde ve ihracat beyannamesi düzenlenmesi halinde özet beyan verilmesine gerek yoktur. Bu durumda, Türkiye Gümrük Bölgesini terk edecek eşya için özet beyan verilecek durumlar oldukça azaltılmış olup özel fatura ve kumanya listesi gibi sınırlı sayıda tutulmuştur.

21- Kombine taşımacılıkta çıkış özet beyanı kim verir?

Eşyanın yüklendiği aracın, aktif taşıma aracı olarak bağımsız şekilde hareket edecek nitelikte olduğu ve bu aracın başka bir araçla Türkiye Gümrük Bölgesinden taşındığı kombine taşımacılıkta, özet beyanı verme yükümlülüğü taşınan taşıma aracının işleticisine aittir.

Örneğin, bir kara taşıtının gemi ile Türkiye Gümrük Bölgesinin dışına taşındığı bir kombine taşımacılıkta özet beyanı eşyanın yüklü olduğu kara taşıtının işleticisinin vermesi gerekmektedir.

22- Çıkış bildirimini nedir?

Türkiye Gümrük Bölgesini terk ederken kullanılan taşıtın işleticisi veya temsilcisinin, taşıtta taşınan tüm eşyayı kapsayacak şekilde çıkış gümrük idaresine (ihracat gümrük idaresi değil) taşıtın çıkışına ilişkin olarak yaptığı bildirimdir.

Kara sınır kapılarından transit rejimi kapsamında Türkiye Gümrük Bölgesini terk edecek taşıma aracı için çıkış bildiriminde bulunulmaz. Bu durum dışında, Türkiye Gümrük Bölgesini terk eden tüm taşıma araçları için çıkış bildirimini yapılması gerekmektedir.

Çıkış bildiriminde, taşınan eşya için daha önce düzenlenmiş olan gümrük beyannamesi, beyanname yerine geçen belge veya özet beyanın tespiti için gerekli bilgiler ile taşımaya ilişkin bilgilerin yer alması gerekmektedir.

Dolayısıyla, çıkış bildiriminde Türkiye'den yüklenen eşyaya ilişkin bilgiler yer alacaktır. Diğer bir deyişle, Odessa'dan gelen ve içinde buradan yüklenen eşya bulunan bir gemiye Türkiye'den de eşya yüklenecek olması halinde çıkış bildiriminde Odessa'dan yüklenen eşyaya ilişkin herhangi bir bilgi olmayacak, sadece Türkiye'den yüklenen eşyaya ilişkin bilgi yer alacaktır.

23- Özet beyan verilme zorunluluğu ne zaman başlayacaktır?

31.12.2011 gece yarısından sonra yapılacak sevkiyatlar için özet beyan verilmesi zorunludur.

24- Gemide bulunan ancak varış yeri başka bir ülke olan eşya varış bildiriminde beyan edilmeli midir?

Varış bildiriminin, Türkiye Gümrük Bölgesine boşaltılacak eşya için düzenlenen özet beyanların tespiti için gereken bilgileri içermesi gerekmekte olup Türkiye Gümrük Bölgesinde boşaltılmayan ve varış yeri başka bir ülke olan eşyanın varış bildiriminde beyan edilmesi söz konusu değildir.

25- Boş Konteynerler Giriş Özet Beyan ve Varış Bildiriminde Beyan Edilmeli Midir?

Göndericinin mülkiyetindeki (shipper owned) veya gemi hat işleticisine ait olan boş konteynerler, gemiden indirilecek ise, özet beyan ve varış bildiriminde yer alacaktır.

Gemide tutulacak, dolayısıyla gemiden indirilmeyecek boş konteynerler özet beyanda ve varış bildiriminde yer almayacaktır.

26- Bir gemi içinde hem konteyner, römork ya da demiryolu vagonları, hem de eşya ile yüklü ve Türkiye'deki limana ulaştıktan sonra seferine kendi devam edecek TIR bulunduğu özet beyanı kim verir?

Bu durumda, TIRdaki eşya için özet beyan verilmesinden TIRın işleticisi sorumlu iken, gemideki diğer eşya için (konteyner, römork ya da demiryolu vagonları) özet beyan verilmesinden taşıyıcı sorumludur.

TIR, Türkiye Gümrük Bölgesine ulaşım gümrük işlemleri tamamlandıktan sonra yoluna kendi başına devam edebildiği için bir aktif taşıma aracıdır ve bu nedenle yüklü olduğu eşya için özet beyan verme yükümlülüğü TIRın işleticisine aittir.

Diğer taraftan, hem TIRda yüklü eşya için, hem de gemideki diğer eşya (konteyner, römork ya da demiryolu vagonları) için “varış bildirim” ve “sapma bildirim” vermekten geminin işleticisi sorumludur.

27- Eşya yüklenmeden önce aktarılmışsa, hangi aşamada özet beyan verilir?

Özet beyan, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getirecek olan ana gemiye yüklenen eşya için verilir ve özet beyan verme süreleri bu gemi için geçerlidir.

Örneğin, Türkiye’ye taşınmak üzere Hong Kong’da ana gemiye yüklenmek üzere Endonezya’dan taşınan mallar için Endonezya’daki feeder işleticisinin Endonezya’da malı yüklenmeden önce özet beyan vermesi istenmez. Özet beyanın, Hong Kong’da ana gemiye yüklenen eşya için verilmesi gerekmektedir.

Bu durumda, Türkiye Gümrük Bölgesine getirilecek konteyner kapsamı eşya için Hong Kong’da konteyner ana gemiye yüklenmeden 24 saat önce, konteyner kapsamı dışındaki eşya için ise Türkiye Gümrük Bölgesindeki ilk varış limanına gelmeden en az dört saat önce özet beyanın verilmesi gerekmektedir.

28- Her bir yükleme limanı için özet beyan verilmeli midir?

Evet. Özet beyan verme zorunluluğu, Türkiye Gümrük Bölgesine ulaşmadan önce uğranılan son yabancı limanla kalmayıp, her bir yabancı yükleme limanı için geçerlidir.

Örneğin yukarıdaki durumda, ana gemi Hong Kong’dan sonra Singapur’dan da yük alacaksa, Singapur’daki yüklemenin başlamasından 24 saat önce, Türkiye Gümrük Bölgesine gönderilecek konteynerli yüklerin özet beyanının gümrük idaresine ibrazı gerekmektedir.

29- Gümrük Yönetmeliğinin 10 no.lu ekinin 28 no.lu kutusunda yer alan “Eşyanın Uğradığı/Uğrayacağı Ülkeler”, geminin uğrak limanları olarak mı, yoksa eşyanın gemiden inip tekrar gemiye yüklendiği ülkeler yani aktarma limanları olarak mı kabul edilmektedir?

Gümrük Yönetmeliğinin 10 no.lu ekinin 28 no.lu kutusunda (Eşyanın Uğradığı/Uğrayacağı Ülkeler), eşyanın izlediği ilk hareket noktası ile son varış noktası arasındaki ülkelerin ve limanların kronolojik olarak belirtilmesi gerekmektedir. Bu ilk hareket noktası ile son varış noktası ülkelerini de kapsar.

30- Bir yabancı ülkeden başka bir yabancı ülkeye gidecek ama Türk limanlarında indirilerek TRANSIT işlemi göreceğ olan yükler için de özet beyan verilecek mi?

Türkiye’deki bir limanda indirilerek aktarılacak olan eşya için, eşyanın boşaltılacağı limandaki gümrük idaresine özet beyan verilecektir.

31- Alıcının şahıs (gerçek kişi) olması durumunda özet beyanın alıcının vergi numarası kısmına kimin vergi numarası yazılacaktır?

Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde bulunan gerçek kişiler için vergi kimlik numarası olarak Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası kullanılmaktadır. Dolayısıyla, alıcının gerçek kişi (şahıs) olması durumunda vergi numarası kısmına Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yazılacaktır.

32- Alıcısı Türk olmayan gerçek ve tüzel kişilerin vergi numarası istenecek mi?

Evet. Alıcının Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde olmayan yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişi olması halinde bunların vergi kimlik numaralarının yazılması gerekmektedir.

34- Alıcının banka olması durumunda vergi numarası kısmına kimin vergi numarası yazılacaktır?

Banka eğer eşyanın gerçekte gönderildiği kişi ise Gümrük Yönetmeliğinin 10 no.lu ekinin 12 no.lu "Alıcı" kutusuna banka adı ve vergi numarası girilecektir.

Bunun yanında, banka eğer eşyanın gerçekte gönderildiği kişi değil de, taşıma senedinde "notify" olarak belirtilen taraf ise ekin 13 no.lu "Bildirim tarafı" kutusuna bankanın adı ve vergi numarası girilecektir.

35- Bir gemi Türkiye'ye hem dökme eşya, hem de konteyner getiriyorsa hangi özet beyan verme süresi dikkate alınacak?

Bu durumda, gemide konteyner ile taşınan eşya için, uzak limanlarda, hareket limanında eşyanın gemiye yüklenmesinden en az yirmi dört saat önce, yakın limanlar için ilk varış limanına gelmeden en az iki saat önce özet beyan verilmesi gerekmektedir.

Aynı gemide taşınan dökme ve ambalaj halindeki eşya için ise uzak limanlardan gelmesi halinde, Türkiye Gümrük Bölgesindeki ilk varış limanına gelmeden en az dört saat önce, yakın limanlardan gelmesi halinde ilk varış limanına gelmeden en az iki saat önce özet beyan verilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla, özet beyan verme açısından aynı gemide taşınan konteyner ve diğer yük için ayrı ayrı süreler geçerli olacaktır.

36 - Diğer limanlara taşınmak üzere gemide kalan kargo (FROB yükler) özet beyana ve varış bildirimine dahil edilmeli midir ?

Özet beyan, eşyanın boşaltılacağı liman veya hava limanındaki gümrük idaresine verildiğinden ve varış bildirimini, boşaltılacak eşya için düzenlenen özet beyanların tespiti için gereken bilgileri içereceğinden FROB yükler özet beyana ve varış bildirimine dahil edilmeyecektir.

37 - Göndericinin mülkiyetinde (Shipper Owned) olan konteynerlerde zet beyan kim tarafından verilecektir?

Göndericinin mülkiyetinde (Shipper Owned) olan konteynerler için zet beyan verme yükümlülüğü genel esaslara tabiidir.